

neda es sanejar la agricultura! El gran savi Aristotil diu: que 'ls carrechs públichs no han de enriqueir als que 'ls desempenyan, y que si 'ls ministres miran més per la seva utilitat que per la de la nació, podém assegurar son mals ministres. ¡Desgraciada la nació, diu, en la que se tornin richs els polítichs!

La centralisació es la que manté l' absolutisme y 'l caciquisme ab totes las sevas immoralitats é injusticias: la centralisació es la que ha mort la vida, la llibertat y la dignitat de las comarcas y regións; y pera curar dits mals, sols hi ha 'l remey de la descentralisació, dels furs y del verdader regionalisme, y sobre tot, com diu Olivay: que sigui la moral y la religió la base ferma y segura del Estat. Y aquesta descentralisació, aquet regionalisme, aquesta protecció á la agricultura, ¿cóm consegirho? Sense la unió, de cap manera; porque 'ls governs que puján y baixan com els catufols d' una sinia, viuen de la centralisació, y no 'ls convé descentralisar; pero 'units tots 'ls agricultors, si 's plau per forsa 'ns ho donarian; porque si ara en Zulueta no es escoltat, á pesar de tenir tota la rahó, els cent y més diputats que tindriam, farian rotllo, com en otras nacions.

En resum, que si á una persona que s' está ofegant se li tira una corda per agarrarse, y no la volgués agarrar, diríam que ha perdut l' enteniment; als pagesos que s' están ofegant se 'ls tira la corda de la associació, la corda dels sindicats y cámaras agrícolas com remey per no ofegarse: si no s' hi volen agafar, dirém que mereix compassió tanta ignorancia y tanta indiferencia. Un malalt que no se sent de las manxiulas, mala senyal.

Que una persona 's penji per suicidarse es un cas excepcional, porque si bè 'ls suicidis son freqüents á causa de la poca religió pera resignarse en las grans contrarietats ó desesperacions; per forts disgustos y perdnas de diners, ó passar miseria, se valen els homes de altres medis per matarse. Dèu 'ns conservi 'l seny y no 'ns deixi de la seva má, ja que lo matarse es el disbarat més gros que pot fer una persona, la mort més horrorosa y desgraciada que no tè perdó.

Un día, un pagés que passava molts treballs, la seva dona en lloch de consolarlo com debia, encara l' excitaba y li feya cárrechs, y ell desesperat se va lligar una corda escorradissa al coll y se penjá. Varem serhi aviat y 'l salvarem. El despenjaren tallant la corda, sense esperar la justicia, y després de afuixarli tota la roba, el posarem sobre un llit sense sotraguejarlo, ab el cap un xich alt; sobre el front y 'l cap li posarem draps d' aygua freda; li fèren fregas fortas á las camas, plantas dels peus y cassola de las mans y espinada: sobre 'l pit y ventre alternativament se donaren apretadas per provocar els moviments de la respiració: doná senyals de vida y ab una manxa li introduhirem ayre per la boca, y fet un mohiment respiratori, li varem donar culleradas de té ab unas gotas d' ayguardent; y l' home quedá bo y sá sense ganas de repetirho, ni la seva dona ganas de tornarlo á fer enrabiar.

Móltas rahóns s' evitarían á las casas si las donas sapiguessin callar y no tenir la llengua llarga, fent surtir de test als homes, en lloch de calmarlos, consolarlos y animarlos, com es lo seu deber.

Una vegada, nadant en una riera, se va ofegar un noy d' uns 14 anys; al poch